

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

П.с. № 148 - К1
Дата 09.03.2026г.

КАМАРА НА СЛЕДОВАТЕЛИТЕ В БЪЛГАРИЯ

1797 София, бул. „Д-р Г.М.Димитров № 42”, camsled@nsls.bg

КАМАРА НА СЛЕДОВАТЕЛИТЕ В БЪЛГАРИЯ	
Рег. № 2	Екз. № 1
от 09.03.2026г.	
СОФИЯ	

**ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

СТАНОВИЩЕ

от Управителния съвет на Камара на следователите в България

по конституционно дело № 2/2026 г., образувано по искане на състав на Апелативния съд – Варна за установяване на противоконституционност на чл. 173, ал. 15 от Закона за съдебната власт (обн. ДВ, бр.6 от 2025 г., в сила от 21.01.2025 г.; ЗСВ).

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

По конституционно дело № 2/2026 г. Конституционният съд, с определение от 05.02.2026 г. е допуснал за разглеждане искане за установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 173, ал. 15 от Закона за съдебната власт (обн. ДВ, бр.6 от 2025 г., в сила от 21.01.2025 г.; ЗСВ).

На основание чл. 20а, ал. 2 от Правилник за организацията и дейността на Конституционния съд със същото определение Камарата на следователите в България е поканена да предложи становище по делото.

Предоставяме нашето становище, основано на следните съображения, доводи и аргументи:

По допустимостта на искането:

Искането за образуване на конституционното дело е направено от субект съгласно чл. 150, ал. 2 от Конституцията, а именно от съд (съдебен

състав на Апелативния съд – Варна) във връзка с конкретно дело. Искането е на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията – за установяване на противоконституционност на разпоредба от действащ закон, а именно чл. 173, ал. 15 от ЗСВ. Конституционният съд е преценил, че то отговаря на изискванията на чл. 17, ал. 1 от Закона за Конституционния съд (ЗКС) и на чл. 18, ал. 1 - 4 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд (ПОДКС).

Конституционният съд не се е произнасял с решение или с определение за недопустимост по искане с посочения предмет, поради което не е налице отрицателната процесуална предпоставка по чл. 21, ал. 6 от ЗКС.

В искането на АС-Варна и допълнението към него се твърди, че нормата на чл. 173, ал. 15 от Закона за съдебната власт (ЗСВ) противоречи на чл. 4, ал. 1 и чл. 5, ал. 5 от Конституцията. Според изложените в искането мотиви нормата поражда съмнения относно съответствието ѝ с основни конституционни принципи, включително принципа на независимост на съдебната власт и принципа на правовата държава.

По основателността на искането Управителният съвет на Камарата на следователите в България изразява становище, че:

Настоящото становище поддържа тезата, че оспорената разпоредба противоречи на Конституцията на Република България. Тя нарушава правната сигурност и възможно обратно действие на закона.

Предмет на производството е преценката дали законодателната уредба, съдържаща се в оспорената разпоредба, съответства на конституционните принципи, уреждащи организацията и функционирането на съдебната власт.

В основата на този спор стои въпросът доколко законодателят може да регулира кадровото развитие и професионалния статус на магистратите, без да накърни конституционно гарантираната независимост на съдебната власт и стабилността на статута на магистратите.

Разпоредбата на чл. 173, ал. 15 от Закона за съдебната власт касае кадровия статус на магистратите и допуска различни кадрови режими без ясно установени и обективни критерии. Тази норма е повод за съмнение относно нейното съответствие с основни конституционни принципи, закрепени в: чл. 4, ал. 1 – принцип на правовата държава; чл. 6, ал. 2 –

равенство пред закона; чл. 8 – разделение на властите; чл. 117, ал. 2 – независимост на съдебната власт; чл. 129 – конституционен статут на магистратите. С направените промени от Народното събрание са нарушени основни конституционни принципи, в това число - за разделение на властите, независимостта на съдебната власт и правовата държава.

Ограничението за временно изпълняващи функциите на главен прокурор, председател на ВКС и председател на ВАС до 6 месеца не предвижда механизъм за продължаване на функциите, когато няма нов титуляр. Ограничаването на времето за изпълнение на функции нарушава конституционно установените правомощия на Висш съдебен съвет. Законодателят чрез твърд срок за изпълняващи функциите органи въздейства върху съдебната власт, нарушавайки принципа на разделение на властите.

Нормата се прилага към вече назначени лица, създавайки правна несигурност и потенциално обратно действие. Тя на практика променя правните последици на акт, който е бил издаден при други правила.

Конституцията урежда мандатите на главния прокурор, председателя на ВКС, председателя на ВАС, но не предвижда ограничение за временно изпълняващ функциите.

С направените изменения от Народното събрание са нарушени основни конституционни принципи, в това число - за разделение на властите, независимостта на съдебната власт и правовата държава.

Съгласно чл. 4, ал. 1 от Конституцията Република България е утвърдена като правова държава и този принцип изисква правото да бъде ясно, стабилно, съобразено с основните ценности, установени в Конституцията, гарантиращо правна сигурност и защита на оправданите правни очаквания на всички правни субекти. С нормата на чл. 173, ал. 15 от ЗСВ на практика променя правните последици на акт, който е бил издаден при други правила.

Правната сигурност е фундаментална гаранция на конституционните права. Поради това законодателни промени, които внезапно и необосновано променят статута на магистратите, компрометират правовата държава.

Конституционният съд последователно тълкува принципа на правовата държава като част от стабилността на правната уредба. Всяка намеса в статута на магистрата следва да се извършва при ясно установени критерии, които гарантират правната сигурност.

В Решение № 3/2003 г. по к.д. № 22/2002 г. ясно се поставя акцент върху това, че всяка намеса в статута на магистрата трябва да бъде съобразена с

изискването за правна сигурност, което не само защитава самия магистрат, но и институционалната независимост на съдебната власт.

Конституционният съд в друго свое решение изтъква, че законодателната намеса, която поставя магистратите в неопределено положение по отношение на длъжността им, е несъвместима с принципа на правовата държава.

В Решение № 7/2002 г. по к.д. № 6/2002 г. Конституционният съд отново подчертава, че неопределеността и липсата на стабилни критерии са несъвместими с правовата държава. За правовата държава е важно не само съдържанието на закона, но и правната сигурност, която той осигурява.

Оспорената разпоредба на чл. 173, ал. 15 ЗСВ допуска възможност за различни кадрови подходи, които могат да бъдат прилагани без ясно установени и обективни критерии. Това поражда правна несигурност за магистратите, както и потенциални различия в кадровия им статут. Така се накърнява правната сигурност в съдебната власт и се компрометира принципът на правовата държава, както следва и от практиката на Конституционния съд. С тази норма се поставят изпълняващите функциите на главен прокурор, председател на ВКС и председател на ВАС в положение на несигурност. Нормата допуска механизъм, който може да доведе до фактическо заобикаляне на установените конституционни гаранции за кадрово развитие в съдебната власт. По този начин се нарушава принципът на правната сигурност – съществен елемент от принципа на правовата държава.

Чл. 6, ал. 2 от Конституцията прогласява, че „всички граждани са равни пред закона“. Това изискване важи не само за гражданите като частни лица, но и за магистратите като субекти на правото, когато става въпрос за техния статут и служебно положение. Принципът на равенство не означава само формално еднакво третиране, а съдържа и изискването за обективност и пропорционалност в правната уредба.

С Решение № 14/2010 г. по к.д. № 17/2010 г., Конституционният съд приема, че: „Всеки гражданин, включително магистратът, трябва да бъде поставен в равни условия пред закона, а различното третиране е допустимо само при обективни и легитимни основания.“ Това показва, че когато законодателят въвежда различни правни режими, той следва да посочи обективни, легитимни и пропорционални основания. Без това, различните режими водят до нарушение на принципа на равенство. Липсата на

обективни основания за различно третиране създава несправедливост и нарушава равенството.

В чл. 8 от Конституцията се прогласява принципа на разделението на властите — законодателна, изпълнителна и съдебна — с цел постигане на баланс и недопускане на концентрация на власт. Народното събрание чрез въвеждане на 6-месечен срок въздейства върху съдебната власт, което е нарушение на Конституцията. Ограничава се независимостта на съдебната власт.

Особено значение за настоящото производство имат и разпоредбите на чл. 117, ал. 2 от Конституцията, съгласно които съдебната власт е независима, както и чл. 129 и чл. 130 от Конституцията, уреждащи статута на магистратите и ролята на Висшия съдебен съвет при кадровите решения в съдебната власт.

Чл. 117, ал. 2 установява, че „съдебната власт е независима“. Независимостта е фундаментален стълб на правовата държава, чиято роля е да гарантира справедливост, правна защита и контрол върху законодателството и изпълнителната власт.

Конституционният съд в многобройни свои решения е разглеждал смисъла на независимостта на съдебната власт, като я свързва не само с институционални гаранции, но и с гаранции, които касаят статута и кадровата стабилност на магистратите. Независимостта на съдебната власт предполага не само институционална отделеност от другите власти, но и стабилност в статута на магистратите при упражняване на правораздавателната функция. Пример за това е и Решение № 8/2005 г. по к.д. № 7/2005 г., в което Конституционният съд разглежда независимостта в широк смисъл — не само като отсъствие на външни влияния по съдебните дела, но и като стабилност в правното положение на магистратите.

Гаранциите за независимост на магистратите включват стабилност на служебното положение и защита срещу произволни кадрови решения. Законодателната намеса, която допуска възможност за въвеждане на различни кадрови режими, без ясни критерии и обективни основания, накърнява независимостта на съдебната власт. Конституционният съд ясно свързва кадровия режим на съдии с независимостта на съдебната власт. В случай, че кадровите правила могат да бъдат променяни произволно или без ясни критерии, това нарушава гаранциите за независимост - Решение № 10/2011 г. по к.д. № 6/2011 г.

Оспорената разпорежба допуска широки възможности за различни кадрови режими, без да ги обвързва с ясни, обективни и пропорционални критерии. В такава ситуация липсва стабилност, възникват предпоставки за различно третиране на магистрати при сходни обстоятелства, както и че законодателят може индиректно или непряко да влияе върху кадровите решения. По този начин се нарушава конституционната гаранция за независимост, залегнала в чл. 117, ал. 2 от Конституцията. Основният закон дава на ВСС изключителна компетентност да управлява кадровите въпроси в съдебната власт. С чл. 173, ал. 15 от ЗСВ индиректно се ограничава правомощията на ВСС, т.е. Народното събрание чрез закон ограничава конституционен орган.

В чл. 129 от Конституцията се определя, че магистратите имат специален конституционен статут, който включва: несменяемост, независимост при упражняване на правораздавателната функция и защита срещу произвол в кадровите решения.

Висшият съдебен съвет е органът, който осъществява кадровото управление на съдебната власт. Ограничението на срока за временно изпълняващи функциите без механизъм за продължаване създава институционален вакуум. Това е груба намеса в конституционно уредени правомощия на ВСС.

Приложението на чл. 173, ал. 15 от ЗСВ нарушава правната сигурност и принципа на обратното действие, спрямо вече назначени лица създава обратен ефект.

Тези характеристики не са само декларативни, а представляват фундаментални гаранции на правовата държава и принципа на разделението на властите. Несменяемостта и стабилността на магистратите представляват съществена гаранция за независимостта на съдебната власт; законодателят не може да създава правила, които накърняват тези конституционни права. Промени в кадровия режим, които възпрепятстват или компрометират тази стабилност, накърняват самата независимост.

Европейският съд по правата на човека в своята практика също приема, че независимостта на съдебната власт е компонент на правото на справедлив процес (чл. 6 от Европейската конвенция за правата на човека). Това включва изискването магистратите да имат стабилен и ясен кадрови статус, свободен от произволни или неясни законодателни намеси.

Този европейски механизъм потвърждава, че конституционните гаранции относно кадрите и независимостта на съдебната власт са част от нормативната рамка и извън националното конституционно пространство.

Анализът на по-горните принципи показва, че чл.173, ал.15 ЗСВ нарушава множество свързани конституционни гаранции, които бяха посочени: чл.4, ал.1, чл.6, ал.2, чл.8, чл.117, ал.2, чл.129 от Конституцията на Република България. Това би представлявал системен проблем, който ще постави под въпрос стабилността и равнопоставеното третиране на магистратите.

С оглед на гореизложеното считаме, че Конституционният съд следва да уважи искането и да обяви разпоредбата на чл.173, ал.15 ЗСВ за противоконституционна, тъй като ограничава правомощията на ВСС и нарушава принципа на разделение на властите.

ЗА УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ
НА КАМАРА НА
СЛЕДОВАТЕЛИТЕ
В БЪЛГАРИЯ

